קסט דִּין שַׁמַּשׁ הַסְּעוּדָה. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א * [א]כָּל דָּבָר שֶׁמְּבִיאִין לִפְנֵי הָאָדָם (א) שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ וְהָאָדָם תָּאֵב לוֹ, (ב) * צָרִיךְ לִתֵּן מִמֶּנּוּ (ג) * לַשַּׁמָּשׁ (ס) [*] מִיָּד. וּמִדַּת חֲסִידוּת הוּא לִתֵּן לוֹ (*) מִיָּד (ד) מִכָּל מִין (ג) וָמִין, (ה) [ב]וְלֹא יִתֵּן לוֹ כָּל זְמַן שֶׁהַכּוֹס (ו) בְּיָדוֹ אוֹ (ז) בְּיַד בַּעַל הַבַּיִת. (וְדַוְקָא לַשַּׁמָּשׁ, אֲבָל לְאַחֵר שֶׁבַּסְּעוּדָה. מַתָּנ׳ (ח) לְתֵּן (ג) בְּכִי הַאי גַּוְנָא) (הרבינו יונה סוף פרק אלו דברים (מכ: ד״ה מן)). [ג]וְאָסוּר (ט) לִתֵּן לוֹ פְּרוּסַת פַּת, אֶלָּא אִם כֵּן יוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁנָּטַל יָדָיו: **ב** (י) [ד]לֹא יִתֵּן לֶאֱכֹל אֶלָּא * לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁיְּבָרֵךְ, וְיֵשׁ מְקִלִּין אִם נוֹתֵן לְעָנִי (יא) בְּתוֹרַת (ז) צְדָקָה (הרבינו יונה סוף פרק

א כְּתִבוּת ס״א (ע״א).
ב חַיִּין ק״ז (ע״ב).
ג שָׁם. ד וְכֵן נוֹהֲגִין בְּסוֹף פֶּרֶק ח׳ דְּבָרְכוֹת בְּשֵׁם יֵשׁ אוֹמְרִים (מכ. ד״ה לא).

בְּאֵר הֵיטֵב

ה׳ בְּלֵילוֹתוֹ רַכָּה בְּסָעִיף ח׳ וּבְסָעִיף י״ד וְסָעִיף ט״ו. ו׳ לְחֵם גְּמוּר שֶׁשָּׂרְאוּ וּבִשְּׁלוּ אַחַר כָּךְ בְּסָעִיף י׳. כֵּן הוּא לְהַמְחַבֵּר מִגֵּן אַבְרָהָם דְּמַחְלֵק בֵּין מִלּוּי בָּשָׂר לְמִלּוּי פֵּרוֹת, אֲבָל לְהַמְחַבֵּר ט״ז אֵין חִלּוּק בֵּין מִלּוּי בָּשָׂר אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים וּלְעוֹלָם הֲרֵי כִּיסָנִין, וְאֵירֵי בְּסָעִיף ז׳ בֵּין בְּמִלּוּי בָּשָׂר בֵּין בִּשְׁאָר דְּבָרִים, וְסָעִיף ט״ז אֵירֵי בִּדְקָבֵע עֲלֵיהוּ, וְדוּ״ק.

וְעַיֵּן בְּבְנֵי חֵיא וּבְפָרַח שׁוֹשַׁן כְּלָל א׳ סִימָן ה׳ וְסִימָן ג׳ וּבְיֵד אַהֲרֹן:

א (ס) מִיָּד. פְּרוּשׁ דָּבָר מוּעָט: (ג) וּמִין. וְאִם הַתְּנָה עִמּוֹ בְּשָׁעַת שְׁכִירוּת שֶׁיִּתֵּן לוֹ מְזוֹנוֹת כְּשֶׁאֵר בְּנֵי הַבַּיִת אֵין צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ מִכָּל מִין וָמִין, רַק מִמִּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ. וּמַהֲאי טַעֲמָא אֵין אָנוּ נוֹהֲגִים לִתֵּן לְשַׁמָּשׁ מִכָּל מִין וָמִין, וְגַם אָנוּ מַנִּיחִים לָעֲבָדִים לְהוֹלִיךְ כַּלִּינוּ אַחֲרֵינוּ לְבֵית הַמִּרְחָץ וְלִנְעל מִנְעָלֵינוּ, דְּהֵנֵי כְּאִלּוּ הִתְנָה בְּכָךְ. שָׁלֵ״ה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לִירָא שָׁמַיִם לְבָרֵךְ עָלָיו וְלֶאֱכֹל כִּי אִם תּוֹךְ הַסְּעוּדָה וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף י״ג:

א (א) שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ. אוֹ (ס) קִיּוּהָא דְּהֵיְינוּ טַעַם חָמוּץ [גְּמָרָא (כתובות סא.)]: (ב) צָרִיךְ לִתֵּן וְכוּ׳. דְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ, מַזִּיק לָאָדָם כְּשֶׁאוֹכְלִין בְּפָנָיו וְהוּא תָּאֵב לוֹ וְאֵין נוֹתְנִין לוֹ מִיָּד, אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ רֵיחַ יָכוֹל לֶאֱכֹל תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן לַשַּׁמָּשׁ כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן ק״ע סָעִיף ג׳: (ג) לַשַּׁמָּשׁ מִיָּד. וּבְדָבָר מוּעָט (ב) סַגִּי, דְּבָנָה נַמִּי מִתְיַשְּׁבָא דַּעְתּוֹ. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דַּאֲפִלּוּ אִם הִתְנָה עִם מְשָׁרְתוֹ בִּשְׁעַת שְׁכִירוּתוֹ לִפְטֹר עַצְמוֹ מִזֶּה (ג) לֹא מְהַנֵּי הַתְּנָאי. וְדַוְקָא בְּשַׁמָּשׁ שֶׁעוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ וְאֵינוֹ אוֹכֵל עִמָּהֶם בְּיַחַד, (ד) אֲבָל אִם גַּם הוּא מֵסֵב עַל הַשֻּׁלְחָן עִמָּהֶם לֹא צָרִיךְ לְאַקְדּוּמֵי. אִיתָא בַּגְּמָרָא (כתובות סא:) דְּמִי שֶׁהֲרִיחַ רֵיחַ מַאֲכָל וְהוּא מִתְאַוֶּה לוֹ, אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׁיגוֹ, כָּל רַק שֶׁיָּבוֹא לְתוֹךְ פִּיו מֻחְמַת תַּאֲוַת הָאֹכֶל לֹא יִבְלַע, דְּיוֹכֵל לָבוֹא לִידֵי סַכָּנָה עַל יְדֵי זֶה, אֶלָּא יַשְׁלִיךְ הָרֹק מִפִּיו: (ד) מִכָּל מִין וָמִין. הֵיְינוּ (ה) אֲפִלּוּ בְּדָבָר דְּלֵית בֵּיהּ רֵיחָא וְקִיּוּהָא, דְּעַל כָּל פָּנִים גַּם בָּזֶה מִצְטָעֵר הוּא כְּשֶׁרוֹאֶה שְׁאָרֵי אֲנָשִׁים אוֹכְלִין וְהוּא אֵינוֹ אוֹכֵל: (ה) וְלֹא יִתֵּן לוֹ. קָאֵי (ו) אַאֲחֵד מִן הַמְסֻבִּין: (ו) בְּיָדוֹ. בְּיַד (ז) הַשַּׁמָּשׁ, דְּשָׁמָּא מִתּוֹךְ שֶׁהוּא טָרוּד בִּלְקִיחַת הַפְּרוֹסָה יִשְׁפֹּךְ הַכּוֹס שֶׁמַּבִּיא לַשֻּׁלְחָן. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּאַף כְּשֶׁהַכּוֹס בְּיַד אוֹרֵחַ לֹא יִתֵּן בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לַשַּׁמָּשׁ, דְּשָׁמָּא יַרְגִּישׁ הָאוֹרֵחַ בְּבַעַל הַבַּיִת שֶׁמַּבִּיט עָלָיו בְּעַיִן רָעָה (מִשּׁוּם דְּשָׁמָּא יָחֵסֶר לְאוֹרְחִים), וּמְרַתֵּת, וְיִשְׁפֹּךְ הַכּוֹס מִיָּדוֹ: (ז) בְּיַד בַּעַל הַבַּיִת. כַּנַּ״ל דְּשָׁמָּא בַּעַל הַבַּיִת, וּמִתּוֹךְ כַּעֲסוֹ יִשְׁפֹּךְ הַכּוֹס מִיָּדוֹ וְיִהְיֶה קִלְקֻלָה בַּסְּעוּדָה. יֵשׁ אוֹמְרִים (מ) דְּאַף בַּעַל הַבַּיִת בְּעַצְמוֹ לֹא יִתֵּן לַשַּׁמָּשׁ כְּשֶׁהַכּוֹס בְּיָדוֹ מִטַּעַם הַנַּ״ל, דְּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא טָרוּד בִּלְקִיחַת הַפְּרוֹסָה יִשְׁפֹּךְ הַכּוֹס מִיָּדוֹ וְיִהְיֶה קִלְקֻלָה וּגְנַאי לְהַמְסֻבִּין בַּסְּעוּדָה: (ח) לִתֵּן בְּכִי הַאי גַּוְנָא. פְּרוּשׁ דְּשְׁאָר בְּנֵי הַסְּעוּדָה יְכוֹלִין לָתֵת זֶה לָזֶה כְּשֶׁהַכּוֹס בְּיַד בַּעַל הַבַּיִת, (ט) שֶׁמָּאחַר שֶׁהוּא זְמַן אוֹתָם אֵינוֹ מַקְפִּיד בְּמַה שֶׁהֵם נוֹתְנִים זֶה לָזֶה וְלֹא חִישִׁינַן לְקִלְקֻלָה [תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות מב: ד״ה בין)]. וּמוּכָח מִזֶּה (י) דְּלְאַחֵר שֶׁלֹּא זְמַן אָסוּר לִתֵּן [לְאַחֵרִים]: (ט) לִתֵּן לוֹ וְכוּ׳. פְּרוּשׁ (יא) לְהַשַּׁמָּשׁ, דְּחִיישִׁינַן שֶׁמָּא מִתּוֹךְ טִרְדָּתוֹ יִשְׁכַּח מִלִּטֹּל יָדָיו, אֲבָל בְּאַחֵר לֹא חִיישִׁינַן לָזֶה אֶלָּא אִם כֵּן רוֹאֶהוּ שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל בְּלִי נְטִילָה, (יב) וְיֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה, אַף כְּשֶׁהוּא נוֹתֵן בְּתוֹרַת צְדָקָה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָקֵל כְּדִלְקַמָּיהּ בְּסָעִיף ב׳ בְּהַגָּ״ה: **ב** (י) לֹא יִתֵּן לֶאֱכֹל וְכוּ׳. נִלְמָד מִסָּעִיף הַקּוֹדֵם. אַף לְפִי סְבָרָא קַמַּיְיתָא דְּדַוְקָא לְהַשַּׁמָּשׁ מִשּׁוּם טִרְדָּא, אִם כֵּן אֵין מָקוֹר לְדִין זֶה אִם לֹא שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ, שֶׁבָּזֶה כֻּלֵּי עָלְמָא מוֹדוּ דְּאֵין נוֹתְנִין לוֹ: (יא) בְּתוֹרַת צְדָקָה. דְּלֹא מַפְקְעִינַן מִצְוַת צְדָקָה בְּשִׁבִיל חֶשְׁשׁ שֶׁמָּא לֹא יְבָרֵךְ, וְאַף עַל גַּב דְּגַבֵּי שַׁמָּשׁ בַּסָּעִיף הַקּוֹדֵם חָיִישִׁינַן, הָתָם הַנְּתִינָה

בַּאוּר הֲלָכָה

א * כָּל דָּבָר וְכוּ׳. הֵינוּ אֲפִלּוּ הֵבִיאוּ לוֹ כַּמָּה מִינִים שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֵיחַ וְקִיּוּהָא, צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ מִכָּל דָּבָר [כֵּן מַשְׁמַע בַּגְּמָרָא עַיֵּן שָׁם]:

* צָרִיךְ לִתֵּן מִמֶּנּוּ וְכוּ׳. וּמִסְתַּבְּרָא דִּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ מִשְׁרַת שֶׁהִשְׁפִּירוּ לְשָׁנָה וְאָמַר לוֹ בַּתְּחִלָּה שֶׁאֵימַת שֶׁתָּבִיא לִי דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קִיּוּהָא וְרֵיחָא אֲנִי מַרְשֶׁה לְךָ שֶׁתִּטְעֵם מִתְּחִלָּה, דְּסַגִּי בָּזֶה:

* לַשַּׁמָּשׁ. וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ בַּסְּעוּדָה רַק מְכַשֵּׁל הַמַּאֲכָל, וַאֲפִלּוּ אֵין מְזוֹנוֹתָיו עָלָיו [מִגֵּן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסִימָן ק״ע סָעִיף קָטָן ח׳]. וּבַשַּׁ״ס מְשַׁמַּע עוֹד בְּיוֹתֵר, דַּאֲפִלּוּ בְּאָדָם דְּעָלְמָא שֶׁאֵינוֹ מְשַׁמְּשׁוֹ, אִם אֵרַע שֶׁעוֹמֵד שָׁם בִּשְׁעָה שֶׁמְּבִיאִין לוֹ דָּבָר רֵיחָא וְקִיּוּהָא צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ מֵעַט לִטְעֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי סַכָּנָה. וְהַשַּׁ״ס בְּמֵימְרָא דְּרַב הוּנָא שָׁם (כתובות סא.) וְכֵן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דָּנָקְטוּ דִּינָם בְּשַׁמָּשׁ, אֶפְשָׁר מִשּׁוּם דְּאוֹרְחָא דְּמִילְתָא נָקְטִי שֶׁהַשַּׁמָּשׁ בְּוַדַּאי עוֹמֵד שָׁם בִּשְׁעָה שֶׁמְּבִיאוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאָדָם אַחֵר אֵינוֹ דֶּרֶךְ שֶׁיּוֹשֵׁב בִּשְׁעָה שֶׁאוֹכְלִין. וְאֶפְשָׁר דְּמִטַּעַם זֶה הַמִּנְהָג בְּכָל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס לְבֵית חֲבֵרוֹ בִּשְׁעָה שֶׁאוֹכְלִין קוֹרִין לוֹ לֶאֱכֹל:

* מִיָּד. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג). וְנוֹטָה הַדָּבָר דְּכָל דִּין זֶה הוּא בִּמְקוֹמוֹת שֶׁאֵין הַמִּשְׂרַת אוֹכֶל מֵאוֹתָן מִינֵי מְזוֹנוֹת שֶׁנּוֹתֵן לְבַעַל הַבַּיִת, לְפִיכָךְ נַפְשׁוֹ מִתְאַוָּה לָזֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּמְקוֹמוֹת שֶׁהַמִּנְהָג שֶׁגַּם הַמִּשְׂרַת אוֹכֶל מֵאוֹתָן הָאֲכִילוֹת שֶׁמְּבִיא לְבַעַל הַבַּיִת, אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא אָכַל מִזֶּה אֵינוֹ חִיב לְאַקְדּוּמֵיהּ, וְדָמֵי לְמַה שֶּׁפָּסַק הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּמֵסֵב עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן דְּלֵית לָן בָּהּ. וְאֶפְשָׁר דְּמִטַּעַם זֶה אֵין נוֹהֲגִין הָעוֹלָם לְזַהֵר בָּזֶה:

ב * לְמִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁיְּבָרֵךְ. וּמִסְתַּבְּרָא דִּכְמַחְזִיק לְכַשֵּׁר סַגִּי:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) רַשׁ״י שָׁם (ד״ה קיוהא) שֶׁכַּוָּנַת הַגְּמָרָא אוֹ קִיּוּהָא, וְכֵן כָּתַב בִּלְבוּשׁ: (ב) מֵגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְאֶלְיָה רַבָּה (סק״א) וּמֵגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״א), דְּלֹא כְּפִרְי מְגַדִּים (א״א שם): (ג) וּלְפִי זֶה גַּם בִּימֵינוּ אֲפִלּוּ אִם נִימְא דְּהֵנֵי כְּהַתְנָה, דַּיְינִן שֶׁכָּל מְזוֹנוֹתֶיהָ עָלָיו כְּשְׁאָר בְּנֵי בֵּיתוֹ, גַּם כֵּן לֹא מְהֵנֵי, [אֲם לֹא שֶׁהַמִּנְהָג הוּא שֶׁיּוֹשְׁבָת עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן וּכְדִלְקַמַּיהּ], וְצָרִיךְ לִיזָּהֵר בָּזֶה: (ד) אַחֲרוֹנִים, וְכֵן מַשְׁמַע מִפְּתִימַת לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ז׳ מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (ה״י), וְכֵן מִבְּאֹר בְּקִצּוּר פִּסְקֵי הָרֹא״שׁ בְּפֶרֶק אַף עַל פִּי (אות כה): (ה) רַשׁ״י (חולין קו: ד״ה לא יתן): (ו) מֵגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ז) עַיֵּן בִּלְבוּשֵׁי שְׂרָד וּפְרִי

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בְּאֵר הַגּוֹלָה

ה חֻלִּין ק״ז (ע״ב).

א תַּעֲנִית ה׳ (ע״ב).
ב יְרוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ו׳ דִּבְרָכוֹת (ה״ו).
ג יוֹמָא ל׳ (ע״א)

*) (נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּכָאן אַיְירֵי בְּיוֹשֵׁב לְבַדּוֹ בִּסְעוּדָה וְכֵן מַשְׁמַע לְשׁוֹן הַגָּהַת אָשֵׁרִי (ברכות פ״ב סי׳ יא) וְאִם כֵּן לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר שֶׁיִּטֹּל מִשּׁוּם חֲשָׁדָא).

אלו דברים (מ״ב ד״ה (א)): **ג** ה הַשַּׁמָּשׁ מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן עַל (כָּל) כּוֹס וְכוֹס שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ, לְפִי (יב) שֶׁהוּא (ה) כְּנִמְלָךְ, וּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה אֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא לְבַסּוֹף. וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל פְּרוּסָה וּפְרוּסָה אִם יֵשׁ (יג) אָדָם חָשׁוּב בַּסְּעוּדָה, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ כָּל צָרְכּוֹ מִפַּת. וְאִם אֵין אָדָם חָשׁוּב בַּסְּעוּדָה, צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל פְּרוּסָה וּפְרוּסָה, כְּמוֹ עַל הַיַּיִן. הַגָּה: (יד) שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ אוֹכְלִין בְּיַחַד, הַשַּׁמָּשׁ אוֹכֵל עִמָּהֶם בְּלֹא נְטִילַת רְשׁוּת, כְּדֵי שֶׁיִּצְטָרְפוּ לְזִמּוּן, וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ק״ע סָעִיף כ״א:

קע דִּבְרֵי מוּסָר שֶׁיִּנְהַג אָדָם בַּסְּעוּדָה. וּבוֹ כ״ב סְעִיפִים:

א (א) א אֵין מְשִׂיחִין (א) [א] בִּסְעוּדָה, (ב) שֶׁמָּא יַקְדִּים קָנֶה לְוֵשֶׁט. ב וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנִּתְעַטֵּשׁ (פֵּרוּשׁ, שטארנודאר״י בְּלַעַ״ז) בַּסְּעוּדָה, אָסוּר לוֹמַר לוֹ אָסוּתָא. ג הָיוּ מְסֻבִּין בַּסְּעוּדָה וְיָצָא אֶחָד לְהָטִיל מַיִם, (ג) נוֹטֵל יָדוֹ אַחַת (ג) [ב] (ד) שֶׁשִּׁפְשֵׁף בָּהּ, וְאֵינוֹ נוֹטֵל אֶלָּא בִּפְנֵי כֻּלָּם, שֶׁלֹּא יַחְשְׁדוּהוּ שֶׁלֹּא נָטַל. הַגָּה: *) וְאִם לֹא שִׁפְשֵׁף (ה) אֵינוֹ נוֹטֵל כְּלָל, *אִם לֹא נָגַע בִּמְקוֹם טִנֹּפֶת, אֲבָל אִם עָשָׂה צְרָכָיו, (ו) וַדַּאי צָרִיךְ נְטִילָה (הגהות אשירי פרק ב׳

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

א [א] בִּסְעוּדָה. וְכָתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) בְּשֵׁם הַפְּרִישָׁה (סק״א) דְּהָאִידְנָא שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁין לָזֶה, לְפִי שֶׁאֵין הַחֲשָׁשׁ רַק מֵחֲמַת שֶׁהָיָה דַּרְכָּם לֶאֱכֹל בַּהֲסִבָּה, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״א) דִּלְפִי זֶה בְּלֵיל פֶּסַח שֶׁהָאֲכִילָה בַּהֲסִבָּה יֵשׁ לִזָּהֵר בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ עִיּוּן עַל תֵּרוּץ הַדְּרִישָׁה בָּזֶה דְּמַשְׁמַע בַּשַּׁ״ס (פסחים קח.) דְּבַהֲסִבַּת שְׂמֹאל אֵין חֲשָׁשׁ זֶה כְּלָל עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן הֲרֵי הַסִּבָּה שֶׁלָּהֶם שֶׁל שְׂמֹאל הָיָה, וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּאַף אִם מֵסֵב בִּשְׂמֹאל יֵשׁ חֲשָׁשׁ כְּשֶׁמְּדַבֵּר, מִשּׁוּם שֶׁהַקּוֹל יוֹצֵא דֶּרֶךְ הַקָּנֶה וְנִפְתַּח הַשִּׁפּוּי כּוֹבַע עַל יְדֵי הַדִּבּוּר, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר כִּדְאָמְרִינַן בְּעָלְמָא וְהָאִידְנָא דְּדָשׁוּ בָּהּ רַבִּים כו׳, עַיֵּן שַׁבָּת דַּף קכ״ט (ע״ב). וּלְפִי זֶה אֵין לַחֲלֹק בֵּין לֵילֵי פְּסָחִים לִשְׁאָר הַשָּׁנָה לְעִנְיָן זֶה (ט״ז): **[ב] שֶׁשִּׁפְשֵׁף.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבְמוֹר וּקְצִיעָה הִפְלִיג עַל זֶה שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַשַּׁ״ס (יומא ל.), וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״א) כָּתַב שֶׁבִּמְחִילַּת כְּבוֹדוֹ בְּחִנָּם הֶעֱתִיר דְּבָרִים, שֶׁדִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז, וְהֵבִיא דִּבְרֵי

בְּאֵר הֵיטֵב

לֹא יְבָרֵךְ מָה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת: **ג (ה) כְּנִמְלָךְ.** וְאִם הָיָה דַּעְתּוֹ בִּשְׁעַת בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה (עַם) [עַל] כָּל מַה שֶּׁיִּתְּנוּ לוֹ, אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ, עַיֵּן סִימָן קע״ט (ס״ה). [אֲבָל הַטַּ״ז בְּסִימָן קע״ט (סק״ד) כָּתַב דְּלֹא מְהַנֵּי דַּעְתּוֹ, כֵּיוָן שֶׁאֵין לוֹ בֵּרוּר שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ עוֹד, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא]:

א (א) בִּסְעוּדָה. אֲפִלּוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה: **(ג) שֶׁשִּׁפְשֵׁף.** וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, וִיבָרֵךְ תְּחִלָּה עַל נְטִילַת וְאַחַר כָּךְ אֲשֶׁר יָצַר. מָגֵן אַבְרָהָם. וְהַטַּ״ז כָּתַב שֶׁאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם, עַיֵּן סִימָן קס״ד סָעִיף קָטָן ה׳ בְּטַ״ז, וּבְסִימָן קס״ה סָעִיף קָטָן א׳ בְּמָגֵן אַבְרָהָם. וּמִיהוּ אִם אֵינוֹ רוֹצֶה לֶאֱכֹל רַק לִשְׁתּוֹת, אֵין צָרִיךְ לְכֻלֵּי עָלְמָא בִּרְכַּת עַל נְטִילַת יָדַיִם, דְּמִשּׁוּם חֲשָׁשָׁא אֵין צָרִיךְ בְּרָכָה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב). וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן סִימָן קס״ד (הגב״י):

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * אִם לֹא נָגַע בִּמְקוֹם הַטִּנֹּפֶת. בִּלְבוּשׁ אִיתָא אִם יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא נָגַע וְכוּ׳, וְכֵן אִיתָא בְּהַגָּהַת אָשֵׁרִ״י:

מִשְׁנָה בְרוּרָה

לָאו בְּתוֹרַת צְדָקָה הוּא, שֶׁנּוֹתֵן לוֹ בַּעֲבוּר שֶׁשִּׁמְּשׁוֹ [לֶחֶם חֲמוּדוֹת (חולין פ״ח אות עד)]. אַךְ אִם יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ, אָסוּר לִתֵּן לוֹ אַף בְּתוֹרַת צְדָקָה. וְדַוְקָא אִם מִתּוֹךְ רִשְׁעָתוֹ, אֲבָל אִם מִתּוֹךְ אֹנֶס שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ, לֹא נִפְקַע מִצְוַת צְדָקָה בִּשְׁבִיל זֶה [פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ו)]: **ג (יב) שֶׁהוּא כְּנִמְלָךְ.** שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יִתְּנוּ לוֹ עוֹד, (יג) אַךְ אִם הָיָה דַּעְתּוֹ בִּשְׁעַת בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה עַל כָּל מַה שֶּׁיָּבִיאוּ לוֹ, אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ: **(יג) אָדָם חָשׁוּב וְכוּ׳.** דִּמְסְתָמָא הָאָדָם חָשׁוּב יַזְהִיר שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ כָּל צָרְכּוֹ מִפַּת וְאֵינוֹ נִמְלָךְ מִזֶּה. וּמִדְּנָקַט הַמְחַבֵּר פַּת, מַשְׁמַע דְּדַוְקָא בְּפַת יַזְהִיר הַתַּלְמִיד חָכָם אֶת הַמְּסֻבִּין שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ (יד) וְהוּא הַדִּין כָּל דָּבָר דְּאִית בֵּיהּ רֵיחַ וְקִיוּהָא דִּמְבֹאָר לְעֵיל דְּצָרִיךְ לִתֵּן לוֹ, אֲבָל בִּשְׁאָר דָּבָר שֶׁהוּא רַק מִדַּת חֲסִידוּת צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל מַה שֶּׁיִּתְּנוּ לוֹ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, דְּשֶׁמָּא הַתַּלְמִיד חָכָם לֹא יַזְהִיר עַל דָּבָר שֶׁהוּא מִדַּת חֲסִידוּת [טַ״ז (סק״ד)], וְעַיֵּן בְּמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלה״ג סק״ג) שֶׁמְּפַקְפֵּק בִּדְבָרָיו: **(יד) שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ אוֹכְלִין וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר מִידֵי דִּמְחַיֵּב בְּזִמּוּן. (טו) וּמִסְתַּבְּרָא דְּאֵין לוֹ רְשׁוּת רַק לֶאֱכֹל מְעַט כְּדֵי שֶׁיִּתְחַיֵּב בְּזִמּוּן וְיִצְטָרֵף עִמָּהֶם:

א (א) אֵין מְשִׂיחִין בִּסְעוּדָה. אֲפִלּוּ (א) בְּדִבְרֵי תוֹרָה. וְדַוְקָא בִּשְׁעַת אֲכִילָה גּוּפָא וּמִשּׁוּם סַכָּנָה וּכְדִלְקַמֵּיהּ, (ג) אֲבָל בֵּין תַּבְשִׁיל לְתַבְשִׁיל מֻתָּר. (ג) וּמִצְוָה עַל כָּל אָדָם לִלְמֹד תּוֹרָה עַל שֻׁלְחָנוֹ, שֶׁכָּל שֻׁלְחָן שֶׁלֹּא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים. וְכָתַב בְּשְׁלָ״ה (שער האותיות קדושת האכילה עמק ברכה ס״ו) דְּיִלְמַד מִשְׁנָה אוֹ הֲלָכָה אוֹ אַגָּדָה אוֹ סִפְרֵי מוּסָר, וְאֵינוֹ יוֹצֵא בְּמַה שֶּׁמְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, (ד) וְעַל כָּל פָּנִים יֹאמַר אֵיזֶה מִזְמוֹר, וְטוֹב לוֹמַר אַחַר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא מִזְמוֹר ׳ה׳ רוֹעִי לֹא אֶחְסָר׳, דְּהוּא דִּבְרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה עַל מְזוֹנוֹתָיו: **(ב) שֶׁמָּא יַקְדִּים וְכוּ׳.** שֶׁכְּשֶׁיּוֹצֵא הַקּוֹל נִפְתָּח אוֹתוֹ כּוֹבַע שֶׁעַל פְּנֵי הַקָּנֶה, וְנִכְנַס בּוֹ הַמַּאֲכָל וּמִסְתַּכֵּן [רַשִׁ״י (תענית ה: ד״ה שמא)]: **(ג) נוֹטֵל יָדוֹ אַחַת.** וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם (ה) אִם רוֹצֶה לֶאֱכֹל [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב)], וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן קס״ד בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה (ס״ק יג) בָּזֶה: **(ד) שֶׁשִּׁפְשֵׁף בָּהּ.** וְאִם שִׁפְשֵׁף בִּשְׁתֵּי יָדָיו צָרִיךְ לִטֹּל שְׁנֵיהֶם. וְאִיתָא בַּגְּמָרָא דְּמִצְוָה לְשַׁפְשֵׁף הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁל מֵי רַגְלַיִם אִם נִתְּזוּ עַל רַגְלָיו, (ו) שֶׁלֹּא יֵרָאֶה כִּכְרוּת שָׁפְכָה וְכַנַּ״ל בְּסִימָן ג׳ (סי״ג): **(ה) אֵינוֹ נוֹטֵל כְּלָל.** בֵּין לַאֲכִילָה (ז) בֵּין לִשְׁתִיָּה: **(ו) וַדַּאי צָרִיךְ נְטִילָה.** וּלְעִנְיַן בִּרְכַּת עַל נְטִילַת יָדַיִם, יֵשׁ מֵהָאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ גַּם בָּזֶה, וּלְעֵיל בְּסִימָן קס״ד (מ״ב ס״ק יג ביה״ל ד״ה לחזור) הִכְרַעְנוּ כְּדַעַת הַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מ סי״ד) דְּבָזֶה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) וּשְׁאָר הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים שֶׁהִזְכַּרְתִּים בְּסִימָן ק״צ סָעִיף ה׳ בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן, וּדְלֹא כְּטַ״ז בְּסִימָן קע״ט (סק״ד): **(יד) מִפְּשְׁטוּת לִישְׁנָא דְּטַ״ז** (סק״ד) **מַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ בְּדָבָר דְּאִית בֵּיהּ קִיוּהָא, מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ הֶכְרֵחַ שֶׁאָדָם דְּעָלְמָא יְקַיֵּם זֶה, וְלָכֵן נִמְלָךְ.** וּמִפְּרִי מְגָדִים (מש״ז שם) **מַשְׁמַע בִּדְבָרָיו הֶפֶךְ זֶה, וְאֵינוֹ מֻכְרָח לְדִינָא. גַּם מַה דְּמַשְׁמַע מִטַּ״ז דִּבְפַת בְּאָדָם חָשׁוּב מִדִּינָא צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ כָּל צָרְכּוֹ מִפַּת וּלְכָךְ אֵינוֹ נִמְלָךְ, גַּם זֶה אֵינוֹ מְבֹאָר כָּל כָּךְ, דְּהָא מִדִּינָא הַשַּׁמָּשׁ אֵינוֹ אוֹכֵל עִמָּהֶם בְּיַחַד כְּמוֹ דְּאִיתָא בָּרַמְבַּ״ם** (ברכות פ״ז ה״ז), **וְאִם כֵּן הוּא רַק מִדָּה טוֹבָה בְּעָלְמָא שֶׁבְּפַת נוֹתְנִין לוֹ כָּל צָרְכּוֹ, וְתָלִינַן דִּמְסְתָמָא אָדָם חָשׁוּב יִתְנַהֵג כֵּן, וְאֵימָא דְּהוּא הַדִּין בְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא מִדַּת חֲסִידוּת:** **(טו)** פָּשׁוּט. וְעַיֵּן בְּלֶחֶם חֲמוּדוֹת בְּפֶרֶק כָּל הַבָּשָׂר (אות עו) שֶׁכָּתַב דִּמֵּחֲמַת זֶה אֵינוֹ מְבָרֵךְ גַּם כֵּן עַל כָּל פְּרוּסָה וּפְרוּסָה אֲפִלּוּ בְּלֹא אָדָם חָשׁוּב, וְלֹא אָבִין מְנָלַן זֶה, דְּמָה שַׁיָּכוּת כָּל פְּרוּסָה וּפְרוּסָה לְצֵרוּף זִמּוּן, וְאֶפְשָׁר שֶׁשִּׁגְרָא דְּלִישָׁנֵיהּ דְּרַמָ״א שֶׁהֶעְתִּיק דִּין זֶה לְכָאן גָּרַם לוֹ לוֹמַר כֵּן, אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא עִנְיָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְאַיְּדֵי דְּאַיְירֵי כָּאן בְּסִימָן זֶה בְּעִנְיְנֵי שַׁמָּשׁ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִתֵּן לוֹ רַק מִצַּד הַמִּדָּה, לִמְּדָנוּ שֶׁפְּעָמִים שֶׁנּוֹטֵל אֵיזֶה דָּבָר מֵעַצְמוֹ בְּלִי רְשׁוּת, וְכֵן מוֹרֶה לְהַמְעַיֵּן בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות א) שֶׁהוּא עִנְיָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ:

א (א) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) מִגְּמָרָא (תענית ה:): **(ב)** מַסְקָנַת אֵלִיָּה רַבָּה (שם): **(ג)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(ד)** חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מה ס״ד): **(ס) דְּאִם רוֹצֶה רַק לִשְׁתּוֹת אֵין צָרִיךְ בְּרָכָה,** כֵּיוָן דְּעִקַּר הַנְּטִילָה הוּא רַק מִשּׁוּם חֲשָׁשׁ בְּעָלְמָא שֶׁמָּא יֹאכַל וּכְדִלְקַמֵּיהּ [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב)]. וּבְמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ג) חוֹלֵק עָלָיו בָּזֶה עַיֵּן שָׁם: **(ו) וּבְלָאו הָכִי הֲלֹא צָרִיךְ לְבָרֵךְ אֲשֶׁר יָצַר וְגַם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וּכְשֶׁמֵּי רַגְלַיִם עַל רַגְלָיו הֲלֹא אָסוּר לְבָרֵךְ:** **(ז)** וְלֹא חָיְישִׁינַן שֶׁיַּחְשְׁדוּהוּ שֶׁשִּׁפְשֵׁף בְּיָדָיו, דְּאִם כֵּן אַף בְּיוֹצֵא לַחוּץ וְלֹא הֵטִיל מַיִם כְּלָל יִצְטָרֵךְ גַּם כֵּן נְטִילָה שֶׁיַּחְשְׁדוּהוּ שֶׁהֵטִיל מַיִם [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כִּלְבוּשׁ]:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah